

POBLACIÓ REGIONAL DEL MÓN

GUIA DOCENT

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Poblacions del Món
Codi	101602
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Segon cicle, primer semestre
Horari	A determinar
Lloc on s'imparteix	Facultat de Filosofia i Lletres
Llengües	Català

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Antonio López
Departament	Centre d'Estudis Demogràfics
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	E2 / 206
Telèfon (*)	93 581 30 60
e-mail	tlopez@ced.uab.es
Horari d'atenció	a determinar en funció de l'horari del curs

2. Equip docent

Nom professor/a	Antonio López
Departament	Centre d'Estudis Demogràfics
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	E2 / 206
Telèfon (*)	93 581 30 60
e-mail	tlopez@ced.uab.es
Horari de tutories	a determinar en funció de l'horari del curs

(Afegeix tants camps com sigui necessari)
(*) camps optatius

3.- Prerequisits

No hi ha prerequisits especials, però serà d'utilitat haver cursat altres assignatures de caire demogràfic

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Aquesta assignatura té com a objectiu principal dotar l'alumne dels coneixements bàsics sobre la població i la dinàmica demogràfica del món, amb especial atenció a l'evolució des del darrer quart del segle XX. En el desenvolupament del curs s'ha previst fer un repàs tant de les teories bàsiques com dels debats més actuals sobre l'evolució de la dinàmica demogràfica al món. De la mateixa manera, en cadascuna de les parts del programa es tindrà en compte els aspectes territorials corresponents a les grans unitats geogràfiques regionals.

Objectius:

- 1) Identificar les principals fonts d'informació sobre la població mundial, les seves característiques i els llocs on trobar-les.
- 2) Conèixer els principals trets que han caracteritzat l'evolució de la població mundial al llarg del darrer segle XX i les previsions de futur.
- 3) Establir les grans línies d'evolució dels fenòmens demogràfics a escala de les grans unitats territorials i identificar els seus respectius sistemes demogràfics.
- 4) Familiaritzar-se amb el debat teòric implicat en l'anàlisi demogràfica a nivell mundial, en cadascun dels fenòmens principals: fecunditat i nupcialitat, migracions i mortalitat.
- 5) Conèixer i reflexionar sobre els grans reptes en el futur de la població mundial.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	CE1: integrar i transmetre els coneixements propis de la disciplina geogràfica i d'aquelles amb les quals tingui afinitat
Resultats d'aprenentatge	
Competència	CT12: expressar-se i comunicar-se correctament de forma oral i escrita en llengua catalana i/o castellana
Resultats d'aprenentatge	
Competència	CT8: aplicar habilitats de recerca i generar propostes innovadores
Resultats d'aprenentatge	
Competència	CT9: aplicar correctament les eines informàtiques
Resultats d'aprenentatge	
Competència	CT10: reconèixer altres cultures i valorar la diversitat
Resultats d'aprenentatge	
Competència	CT11: demostrar responsabilitat i qualitat en la feina
Resultats d'aprenentatge	
Competència	CG3: respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions
Resultats d'aprenentatge	

6.- Continguts de l'assignatura

Part I. Fonts d'informació: la borrositat estadística, un nou límes?

1. Estadístiques i fonts d'informació sobre la població mundial.
 - 1.1. Principals estadístiques: censos, registres de població i enquestes específiques.
 - 1.2. Fonts d'informació.

Part II: Població i territori:

2. Evolució històrica de la població mundial per grans regions.
 - 2.1. Del paleolític al neolític: la polèmica sobre el control de la població.
 - 2.2. Del neolític a la revolució industrial.
 - 2.3. De la revolució industrial als nostres dies.

3. La distribució espacial de la població: poblament, densitats i urbanització.

3.1. Poblament i densitat.

3.2. La urbanització.

Part III: Dinàmiques demogràfiques

4. La teoria de la Transició demogràfica: el creixement modern de la població.

4.1. La teoria i el model històric europeu.

4.2. Les transicions contemporànies: la diversitat regional.

4.3. Per una genealogia de la transició demogràfica.

5. La transició epidemiològica i sanitària: la morbiditat i la mortalitat.

6. Vers una Segona Transició demogràfica?: Nupcialitat i fecunditat.

7. La transició de la mobilitat: Migracions internes i internacionals.

Part IV: Característiques sociodemogràfiques de la població

8. L'estructura de la població: processos d'envelliment.

9. Nivell d'instrucció, activitat i mercat de treball.

Part V: El futur de la població mundial.

10. El futur de la població mundial.

11. Polítiques de població: Xoc de civilitzacions o xoc de poblacions?

7.- Metodologia docent i activitats formatives

(metodologia docent)

La metodologia de treball combinarà les classes presencials (exposició teòrica i metodològica per part del professor,) les tutories integrades on es promourà la comunicació entre el professor i l'alumne, l'elaboració d'un pòster de recerca supervisat pel professor, i el treball autònom de l'estudiant i el comentari de lectures de bibliografia

Els continguts de l'assignatura es desenvoluparan mitjançant les següents activitats:

1 Exposicions orals del professor.

2 Tutories integrades concebudes com un espai de comunicació entre l'alumne i el professor, així com de supervisió del treball de curs.

3 Treball de curs, consistent en l'elaboració d'un pòster de recerca sobre la realitat demogràfica d'un país del món, on es podrà incloure l'evolució demogràfica,

característiques de la població i així com els reptes demogràfics als que s'enfronta. El pòster es defensarà públicament.

4 Ressenya crítica de textos relacionats amb els temes explicats a classe i exercicis pràctics.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Classes teòriques	45	Assimilació dels conceptes teòrics
-------------------	----	------------------------------------

Supervisades

Tutories Integrades	15	Seguiment del curs i intercanvi d'idees entre el professor i l'alumne
Realització d'un pòster de recerca	35	La supervisió del professor és essencial en el què per molts serà el primer pòster de recerca a realitzar.

Autònomes

Seguiment de les classes teòriques	15	Consolidació periòdica dels conceptes que s'han tractat a les classes teòriques.
Realització de les lectures i ressenyes	20	Realització de lectures i exercicis pràctics que permetran a l'alumne a afirmar els continguts teòrics presentats a classe així com afegir nous elements i punts de vista que introduir al debat.
Estudi per a l'examen	20	Consolidació final dels conceptes que s'han tractat a les classes teòriques.

8.- Avaluació

(Indicar el tipus d'evidències d'aprenentatge que l'estudiant haurà de lliurar, el seu pes en la qualificació final, els criteris d'avaluació, la definició de "no presentat", el procediment de revisió de les proves, el tractament d'eventuals casos particulars, etc.)

L'Avaluació dels continguts i els criteris d'avaluació es duran a terme de la següent manera:

- 1) Una prova escrita a realitzar al final del període lectiu. L'objectiu de la prova és el de constatar si l'alumne ha adquirit els coneixements teòrics que s'han impartit a classe. El resultat de la prova representarà el 40% de la nota final. Al llarg del

curs es realitzaran dues proves parcials del mateix tipus. La superació d'ambdues proves permetrà a l'alumne superar l'assignatura i no haver-se de presentar a l'examen final. La superació d'un dels dos exàmens no alliberarà matèria de l'examen final.

2) Realització d'un pòster de recerca. Els alumnes, agrupats en parelles, hauran d'analitzar en profunditat la realitat demogràfica d'un país del món que ells mateixos escolliran. Els alumnes hauran de triar la informació més significativa per plasmar-la al pòster, que hauran de presentar i defensar públicament. El resultat del pòster de recerca representarà el 40% de la nota, i es presentarà abans de les vacances de Nadal.

3) Ressenyes i exercicis pràctics. Al llarg del curs es realitzaran 3 ressenyes o exercicis pràctics que s'entregaran durant el període lectiu. El resultat d'aquests exercicis representaran el 15% de la nota final, a raó d'un 5% per exercici.

4) Participació a les classes i tutories. L'assistència i participació als debats de classe es valoraran amb un 5% de la nota final.

ACTIVITATS D'AVUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Prova final de curs (40%)	35	Assimilació dels continguts teòrics que s'han tractat al llarg del curs
Realització del pòster de recerca (40%)	35	Capacitat per identificar i analitzar la realitat demogràfica d'un determinat país. L'elaboració d'un pòster obliga a l'alumne a seleccionar la informació més important i a sintetitzar-la. Tanmateix es familiaritzarà amb les fonts d'informació i amb les eines informàtiques per analitzar dades demogràfiques i presentar els resultats de la recerca. Finalment, la presentació pública promou que l'estudiant pugui construir arguments sòlids en relació amb la recerca realitzada.
Ressenyes i exercicis pràctics (15%)	20	Realització de lectures i exercicis pràctics que permetran a l'alumne a afermar els continguts teòrics presentats a classe així com afegir nous elements i punts de vista que introduir al debat.
Participació a les classes i tutories (5%)		La participació als debats de classe promou l'intercanvi d'idees entre el professor i l'alumne, a la vegada que estimula la construcció d'una argumentació coherent.

9- Bibliografia i enllaços web

Lectura i consulta imprescindible

LAM, David (2005) How the World Survived the Population Bomb: An Economic Perspective. In The Economics of Sustainable Development, S. ASEFA (ed.), pp. 99–132. Kalamazoo, MI: W.E. Upjohn Institute for Employment Research,

LIVI-BACCI, Massimo, (2002), *Historia mínima de la población mundial*, Barcelona, Ariel.

Publicacions sobre indicadors:

PISON, Gilles (2007) "Tous les pays du monde (2007)", *Population & Sociétés*, núm. 439, Juillet-août, 2007, pp. 1-8.

POPULATION REFERENCE BUREAU (2011) *2011 World Population Data Sheet*. Population Reference Bureau, www.prb.org.

Manuels i atles de població mundial

ABELLÁN, A. (1994) *La población del mundo*. Madrid: Síntesis.

CARRERES, Carles i altres (Dir.) (2004) *Atles de la diversitat*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

CHASTELAND, Jean-Claude y CHESNAIS, Jean-Claude, (1997), *La population du monde. Enjeux et problèmes*. Paris, INED/PUF.

CHESNAIS, Jean-Claude (1991) *La population du monde. De l'Antiquité à 2050*. Paris: Bordas.

DAVID, Olivier (2004) *La population mondiale. Répartition, dynamique et mobilité*. Paris: Armand Colin.

GILBERT, Geoffrey (2005) *World Population. A Reference Handbook*. Santa Barbara: ABC Clío.

GILBERT, Geoffrey (2005) *World Population*. Santa Bárbara: ABC, Clío.

MATHIEU, Jean-Louis (2005) *La population mondiale*. Paris: Armand Colin.

NOIN, D., (1991), *Atlas de la population mondiale*, París, Reclus-La Documentation Française.

NOIN, Daniel (2005) *Géographie de la population*. Paris: Armand Colin.

OLIVIER, David (2004) *La population mondiale. Répartition, dynamique et mobilité*. Paris: Armand Colin.

POSTON, Dudley L. y MICKLIN, Michael (Eds.) (2005) *Handbook of Population*. New York: Springer.

SÁNCHEZ BARRICARTE, Jesús Javier (2008) *El crecimiento de la población mundial. Implicaciones sociales, ecológicas y éticas*. Valencia, Tirant Lo Blanch-Estudios de Economía y sociología.

THUMERELLE, P. J., (1997), *La población mundial*, Madrid, Cátedra.

VALLIN, J., (1995), *La población mundial*, Madrid, Alianza.

Manuels de Demografia de consulta

LE BRAS, Hervé (2005) *La démographie*. Paris: Odile Jacob.

LIVI BACCI, Massimo, (1993), *Introducción a la demografía*, Barcelona, Ariel.

TAPINOS, (1990), *Elementos de demografía*, Madrid, Espasa Calpe.

Altres lectures d'interès

BEN JELLOUN, Tahar (2006) *Partir*. París, Éditions Gallimard.
Traducció català:

BEN JELLOUN, Tahar (2006) *Partir*. Barcelona: Empúries.

CASTRO MARTÍN, Teresa (2004) "El escenario demográfico internacional: retos presentes y futuros posibles". En En LEAL MALDONADO, Jesús (2004) *Informe sobre la situación demográfica en España*. Madrid: Fundación Abril Martorell, pp. 29-58.

CHESNAIS, J. C. (1986) *La transition démographique. Etapes, formes, implications économiques*. Paris: INED-PUF.

DEMENY, Paul and McNICOLL, Geoffrey (1998) *The Reader in Population and Development*. New York: St. Martin's Press.

DOMINGO, Andreu (2008) *Descenso literario a los infiernos demográficos*. Barcelona, Anagrama.

GRASS, Gunter (1980) *Kopfgeburten oder die Deutschen Sterber Aus*. Darmstadt und Neuwied: Hermann Luchterhand Verlag.
Traducció castellà:

GRASS, Gunter (1980) *Partos mentales o Los alemanes se extinguen*. Madrid: Alfaguara.

HOUELLEBECQ, Michel (2005) *La possibilité d'une île*. París, Fayard.
Traducció català:

HOUELLEBECQ, Michel (2005) *La possibilitat d'una illa*. Barcelona: Empúries.

LE BRAS, Hervé, (1994), *Les limites de la planète* Paris: Flammarion. Existe traducción al castellano en LE BRAS, Hervé, (1997) *Los límites del planeta. Mitos de la naturaleza y de la población*. Barcelona: Ariel.

LESTHAEGHE, Ron (1995) The second demographic transition in Western countries: an interpretation. In *Gender and Fertility Change in Industrialized Countries*, K.O. MASON; A.M. JENSEN (ed.), pp. 17-62. Oxford: Clarendon.

LUTZ, Wolfgang, SANDERSON, Warren C., and SCHERBOV, Sergei (Ed.) (2004) *The End of World Population Growth in the 21st Century. New Challenges for Human Capital Formation and Sustainable Development*.

MAALOUF, Amin (1992) *Le premier siècle après Béatrice*. Paris, Éditions Grasset & Fasquelle.
Traducció català:

MAALOUF, Amin (1998) *El segle primer després de Béatrice*. Barcelona: Proa.

PUYOL, R. et Alii, (1993), *Los grandes problemas actuales de la población mundial*, Barcelona, Ariel.

RUFIN, Jean Jean Christophe (2004) *Globalia*. Paris, Editions Gallimard.
Traducció català:

RUFIN, Jean Christophe (2005) *Globàlia*. Barcelona: Anagrama Empúries.

STEINBECK, John (2001) *The Grapes of Wrath*. London: Longman.

STEINBECK, John (2002) *Las uvas de la ira*. Madrid, El País.

10.- Programació de l'assignatura

(la programació de la assignatura explicitarà les activitats formatives i els lliuraments, segons les taules següents. En aquest requadre el professor pot introduir un text explicatiu de la programació de l'assignatura o, si cal, fer referència a un document extern que haurà d'estar al campus virtual de l'assignatura)

ACTIVITATS D'APRESENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRESENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRESENTATGE